herpy

WĘŻE

Centralian Carpet Python

Morelia bredli

Morelia bredli to masywny, częściowo nadrzewny pyton z czerwonego centrum Australii, z okolic Alice Springs. Dorosłe osobniki są czerwonobrązowe do terakotowych, z poprzecznymi pasami obwiedzionymi ciemną obwódką, i osiągają 180-220 cm długości, natomiast młode są szare i brązowe, a ubarwienie zmienia im się przez dwa do czterech lat. Gatunek potrzebuje wyraźnej, chłodnej zimy, suchego powietrza i dużo miejsca do wspinaczki, a może żyć 20-30 lat.

Rodzina: Pythonidae Dawna nazwa: *Python bredli; Morelia spilota bredli*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**180-220 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**20-30 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny i skalny**
Środowisko	**Półpustynia, sawanna i tereny skaliste**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**150 × 70 × 100 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**28-32 °C**
Miejsce wygrzewania	**34-38 °C**
Temperatura w nocy	**20-24 °C**
Wilgotność	**40-55%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Zimowanie	**18-23 °C** 8-12 tygodni
Pokarm	**Kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**18-36 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**20-47 jaj**
Zniesienia w roku	**1**
Inkubacja	**55-65 dni** przy 30-32 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Morelia bredli to pyton o masywnej budowie, z dużą, szeroką głową wyraźnie oddzieloną od szyi, gładkimi, błyszczącymi łuskami, chwytnym ogonem i termoczułymi dołkami wzdłuż warg. Ciało ma w przekroju niemal okrągłe. Dorosłe osobniki są ciepło czerwonobrązowe do głęboko terakotowych lub pomarańczowobrązowych, z nieregularnymi, często niepełnymi pasami poprzecznymi, jaśniejszymi od koloru tła i obwiedzionymi ciemnymi, prawie czarnymi łuskami. Pasy są najwyraźniejsze na tylnej części ciała, a w kierunku głowy coraz bardziej się rozmywają. U wielu osobników tylna jedna trzecia ciała jest całkowicie lub częściowo czarna. Brzuch jest żółtawy do jasnokremowego.

Młode wykluwają się szare i brązowe, bez śladu ciepłych barw. W ciągu dwóch do czterech lat kolor tła zostaje zastąpiony czerwienią i pomarańczem, a ciemny wzór jaśnieje od grafitowej szarości do kremu i kości słoniowej, podczas gdy ciemne obwódki stają się niemal czarne. Roczny osobnik jest więc prawie niepodobny do dorosłego węża. Na intensywność barw wpływają światło, temperatura i trawienie, a zwierzęta trawiące posiłek wyglądają ciemniej.

Większość dorosłych osobników osiąga 180-220 cm długości. Samice są zwykle dłuższe i masywniejsze, samce krótsze i smuklejsze, ale pojedyncze duże samce w niewoli zbliżają się do 300 cm. Gatunek jest cięższy w stosunku do długości niż większość form *Morelia spilota*, więc wąż o długości 200 cm sprawia wrażenie bardziej masywnego. U młodych i podrośniętych osobników płci nie da się pewnie określić na podstawie wielkości i budowy. Młode ważą po wykluciu 27-30 g i szybko rosną przez pierwsze dwa lata.

Morelia bredli została opisana w 1981 roku jako *Python bredli*, a nazwę nadano jej na cześć Josefa Bredla, urodzonego w Niemczech herpetologa działającego w Australii. Gatunek był wcześniej uznawany za podgatunek *M. spilota*, ale zarówno cechy ułuszczenia, jak i badania molekularne pokazują, że jest to odrębny gatunek, siostrzany względem *M. spilota*. Nie wyróżnia się podgatunków. W handlu występują krzyżówki z *M. spilota* i nie powinny być sprzedawane jako czysta *M. bredli*. Większość zwierząt w handlu pochodzi od niewielkiej grupy założycieli, dlatego informacje o pokrewieństwie są ważne przy zakupie i rozmnażaniu. Dorosłe osobniki są spokojne i pewne siebie, natomiast młode są nerwowe i szybkie.

Występowanie i środowisko

Morelia bredli jest endemitem Australii i występuje wyłącznie w południowej części Terytorium Północnego. Alice Springs leży blisko środka zasięgu, a pasmo MacDonnell Ranges, ciągnący się na długości około 644 km ciąg równoległych grzbietów na wschód i zachód od miasta, stanowi oś rozmieszczenia gatunku. Gatunek występuje na południe aż po rzekę Palmer, około 150 km na południe od Alice Springs, na północny wschód po Hart Range, a na północny zachód po okolice The Granites na pustyni Tanami, gdzie dokonano najdalej na północ wysuniętego pewnego stwierdzenia.

Miejscem typowym jest Pitchie Ritchie Park koło Alice Springs. Duża część zasięgu leży na obszarach chronionych, takich jak West MacDonnell National Park, Watarrka National Park i Trephina Gorge Nature Park. IUCN uznaje gatunek za niezagrożony. Australia nie zezwala na eksport dzikich gadów w celach handlowych, więc wszystkie zwierzęta poza Australią pochodzą z hodowli.

> **Naturalny zasięg:** Australia.

ŚRODOWISKO

Morelia bredli żyje w jednym z najbardziej ekstremalnych klimatów kontynentu. Latem temperatura odsłoniętego gruntu może przekraczać 40 °C, podczas gdy wąwozy i szczeliny skalne są znacznie chłodniejsze. Zimą temperatura nocą często spada do około 5 °C lub niżej, a w najwyżej położonych miejscach mogą wystąpić przymrozki. Różnica między najwyższą temperaturą w dzień a najniższą w nocy może sięgać 18 °C w ciągu jednej doby, a opady są skąpe i nieregularne.

Gatunek zamieszkuje wąwozy, skaliste zbocza, żwirowiska i sawannowe zadrzewienia oraz brzegi okresowych cieków z dużymi eukaliptusami, zwłaszcza *Eucalyptus camaldulensis*. Dziuplaste konary, szczeliny skalne i jaskinie dają kryjówki chłodniejsze od powietrza latem i cieplejsze zimą. Choć jest to zwierzę pustynne, większość czasu spędza na drzewach. W ciepłym okresie wąż jest aktywny o zmierzchu i w nocy, natomiast zimą często wygrzewa się w środku dnia na skalnych półkach i gałęziach. Temperatura ciała wynosi latem około 33 °C, a zimą około 19 °C, jest więc znacznie stabilniejsza niż temperatura powietrza.

Młode zjadają głównie scynki i inne małe jaszczurki, a z czasem przechodzą na ssaki. Dorosłe polują na króliki, skalne kangury, zawleczone gryzonie i ptaki, zwłaszcza papugi gniazdujące w dziuplach, które korzystają z tych samych dziupli co wąż. Gatunek wykazuje dużą sezonową zmienność apetytu: w naturze latem pobiera około trzy razy więcej pokarmu niż zimą.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosła *Morelia bredli* potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 150 × 70 × 100 cm (długość × szerokość × wysokość). Duże samice powyżej 200 cm wymagają więcej, np. 180 × 80 × 100 cm, a większe jest zawsze lepsze, o ile jest dobrze urządzone. Gatunek jest częściowo nadrzewny i spędza nad ziemią więcej czasu, niż można by oczekiwać od węża pustynnego, więc wysokość jest realną potrzebą, a nie ozdobą.

Umieść na wysokości co najmniej dwie solidne poziome gałęzie lub rury korkowe, które utrzymają ciężar węża bez uginania się, oraz co najmniej dwie kryjówki na dnie, jedną w ciepłym, a drugą w chłodnym końcu. Wszystkie gałęzie muszą być stabilnie zamocowane. Terrarium powinno mieć otwierany front i nieprzezroczyste boki, ponieważ otwieranie od góry i przezroczyste ściany stresują węża, którego wrogowie w naturze nadchodzą z góry. Drewno, płyty melaminowe lub PVC są lepsze od szkła, które szybko oddaje ciepło i utrudnia kontrolę temperatury.

Wentylacja musi być dobra i działać jak komin, z wlotem powietrza na dole i wylotem u góry, tak aby nie zalegało wilgotne, stojące powietrze. Stosuj podłoże o niskiej wilgotności, np. suchą mieszankę piasku i ziemi, gruby płukany piasek lub suche włókno kokosowe, warstwą 3-5 cm. Odchody usuwaj od razu, a całe podłoże wymieniaj co trzy-cztery miesiące. Gazety i ręcznik papierowy wymieniaj, gdy tylko zrobią się mokre, ponieważ mokre podłoże powoduje infekcje skóry.

Młody wąż najlepiej czuje się w małym pojemniku o wymiarach około 20 × 20 × 20 cm z niewielką gałązką i kryjówką. W miarę wzrostu przenosi się go do pojemnika około 40 × 40 × 40 cm z półką, a później do terrarium dla dorosłych. Duże, otwarte terrarium dla świeżo wyklutego młodego to stres i problemy z karmieniem.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

TEMPERATURA

Kontrola temperatury to najważniejszy element utrzymania *Morelia bredli*, ponieważ gatunek ma wyraźne lato i zimę.

W sezonie aktywnym temperatura w dzień powinna wynosić 28-32 °C, w miejscu wygrzewania 34-38 °C (36 °C to dobry cel), a w nocy 20-24 °C. Zapewnij gradient temperatur, żeby wąż sam mógł wybierać między ciepłym a chłodnym końcem, i zadbaj, by przez cały rok miał dostęp do ciepłego miejsca. Najlepszym źródłem ciepła jest promiennik ceramiczny pod sufitem lub lampa typu deep heat projector podłączone do termostatu, ponieważ dają ciepło promieniste przypominające słońce na kamieniach i korze. Maty grzewcze pod terrarium sprawdzają się gorzej. Nigdy nie używaj źródła ciepła bez termostatu, a wszystkie żarówki osłoń siatką. Temperaturę powierzchni mierz termometrem na podczerwień.

Zimowanie jest kluczowe. Obniżaj temperaturę stopniowo przez cztery do sześciu tygodni, aż w dzień wyniesie 20-23 °C, w miejscu wygrzewania 26-28 °C, a w nocy 18-20 °C, i utrzymuj ją tak przez osiem do dwunastu tygodni. Równie stopniowo wracaj do temperatur letnich. Krótkie i łagodne schłodzenie, które wystarcza przybrzeżnym formom *Morelia spilota*, tu nie wystarczy: wąż inaczej się nie rozmnaża, słabo je i jest ospały. Nie odtwarzaj pustynnych nocnych przymrozków, bo w naturze wąż leży w izolowanych szczelinach i zagłębieniach, a nie w terrarium o cienkich ściankach.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza musi być niska: 40-55 % przez cały rok. Jest to świadomie mniej niż dla większości form *Morelia spilota*, ponieważ gatunek pochodzi z suchego obszaru o świeżym powietrzu. Utrzymująca się wilgotność powyżej 60 % powoduje infekcje dróg oddechowych, zapalenia skóry i gnicie łusek.

Nie zraszaj terrarium. Postaw w nim małą, czystą i stabilną miskę z wodą i wymieniaj wodę codziennie. Miska nie powinna być na tyle duża, by zauważalnie podnosić wilgotność. Przed linieniem można czasowo podnieść wilgotność do 60-65 %, np. kryjówką z wilgotnym mchem sphagnum, żeby wylinka zeszła w jednym kawałku. Między wilgotnymi okresami pozwól podłożu całkowicie wyschnąć. Miskę na wodę szoruj co tydzień.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest najaktywniejszy o zmierzchu i w nocy, ale od czasu do czasu wygrzewa się w ciągu dnia, a w naturze jest wystawiony na silne światło słoneczne. UVB nie jest bezwzględnie konieczne do utrzymania go przy życiu, ale jest zalecane, ponieważ wspiera przyswajanie D3, rytm dobowy i ubarwienie węża. Odłowione z natury zwierzęta tracą w niewoli kolor bez światła słonecznego. Wartości UVB zostały zapożyczone od lepiej przebadanej *Morelia spilota*.

Gatunek należy do 2. strefy Fergusona. Stosuj świetlówkę T5 o 5-6 % UVB, obejmującą około połowy długości terrarium nad ciepłym końcem. Gałąź ustaw tak, by odległość od grzbietu węża do świetlówki wynosiła 25-35 cm, jeśli świetlówka jest nad siatką, i nieco mniej, jeśli jest pod nią. Indeks UV w najwyższym punkcie powinien wynosić 2-3. W ciągu dnia zapewnij jaśniejsze oświetlenie listwą LED. Światło włączaj na 14 godzin latem i 10 godzin zimą, tak aby odwzorować rytm roczny.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

ŻYWIENIE

Morelia bredli zjada całe ofiary. Podawaj mrożone i rozmrożone myszy i szczury, a nie żywe zwierzęta, ogrzane do około

38 °C. Ofiara powinna być tak gruba jak wąż w najgrubszym miejscu, w połowie ciała. Nie oceniaj wielkości po głowie, która jest duża. Używaj długiej pęsety z miękką końcówką. Młode jedzą po raz pierwszy po pierwszym linieniu, 7-14 dni po wykluciu, i zaczynają od małych myszy.

Młode do 500 g karm co 7-10 dni myszami, podrośnięte osobniki o masie 500-1,500 g co 10-14 dni małymi i średnimi szczurami, a dorosłe co 14-21 dni średnimi i dużymi szczurami. Gatunek jest przystosowany do rzadkich posiłków, więc przekarmianie to najczęstszy błąd. Dorosły wąż karmiony co tydzień tyje, krócej nadaje się do rozrodu i jest narażony na choroby metaboliczne. Regularnie waż węża i karm go rzadziej, jeśli jest gruby. Zimą karm tylko co trzy-cztery tygodnie, a głodówka trwająca sześć do ośmiu tygodni w najzimniejszym okresie jest normalna u węża w dobrej kondycji. Suplementacja nie jest konieczna, ale od czasu do czasu można lekko oprószyć pokarm wapniem i preparatem witaminowym. Świeża woda musi być zawsze dostępna.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Dorosłe *Morelia bredli* to spokojne i pewne siebie zwierzęta, które dobrze znoszą branie na ręce, natomiast młode poniżej dwóch lat są nerwowe i łatwo gryzą. Z wiekiem to mija. Nowego węża zostaw w spokoju na dwa tygodnie. Potem zacznij od krótkich sesji trwających najwyżej pięć minut co kilka dni i stopniowo je wydłużaj. Najpierw dotknij głowy rolką papieru lub hakiem, żeby wąż wiedział, że to nie pora karmienia, i myj ręce przed i po kontakcie.

Dorosłego węża podnoś obiema rękami, jedną pod przednią częścią ciała, drugą pod resztą ciała, i nigdy nie chwytaj za ogon. Wąż owija się wokół rąk, jakby były gałęziami. Nie pozwalaj mu owinąć się wokół szyi i nie pozwalaj dzieciom obsługiwać go samodzielnie.

Węża trzyma się pojedynczo. Kilka zwierząt razem to stres i walka o zasoby. Samce zaciekle walczą w okresie godowym, a dzikie samce często mają blizny po walkach, więc dwóch dojrzałych samców nigdy nie wolno trzymać razem. Gatunek niezawodnie przyjmuje pokarm i jest dobrym pytonem dla kogoś, kto chce poważnie podejść do zimowania.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samice stają się większe i masywniejsze od samców, ale u młodych zwierząt płci nie da się pewnie określić na podstawie wielkości i budowy. Stosuj sondowanie lub endoskopię, które powinna wykonywać wyłącznie doświadczona osoba lub lekarz weterynarii. Samce mogą być używane do rozrodu od 18-24 miesięcy, gdy osiągną odpowiednią masę. Samice muszą mieć co najmniej 30-36 miesięcy i ważyć co najmniej 2.000-2.500 g, zanim zostaną dopuszczone do rozrodu. Jeśli samica jest zbyt młoda lub zbyt chuda, rośnie ryzyko problemów z rozwojem jaj i składaniem jaj. Samica powinna być przed zimowaniem w dobrej kondycji, ale nie otyła. Samca można karmić normalnie.

GODY I KOPULACJA

Rozród jest silnie sezonowy i wywołuje go zimowanie. W Australii kopulacje odbywają się w lipcu-wrześniu, a składanie jaj w październiku-grudniu; w terrarium zwierzęta podążają za rytmem rocznym, który im zapewnimy. Jesienią stopniowo obniżaj temperaturę i utrzymuj węże w temperaturach zimowych (dzień 20-23 °C, noc 18-20 °C) przez osiem do dwunastu tygodni. Po sześciu do ośmiu tygodniach, w okresie największego chłodu, samca wpuszcza się do samicy, nigdy odwrotnie. Większość par kopuluje po jednym do trzech połączeniach, a kilka połączeń w ciągu paru tygodni jest normalne.

Samce walczą ze sobą i mogą się poważnie zranić, więc nigdy nie wolno ich łączyć, a każde połączenie musi być nadzorowane, jeśli do jednej samicy używa się kilku samców. Samicy nie wolno rozmnażać dwa lata z rzędu. Daj jej co najmniej cały sezon na regenerację przy dobrym karmieniu i bez łączenia.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Owulacja następuje pod koniec zimowania lub krótko po tym, jak temperatura zaczyna rosnąć; pierwszym objawem jest wyraźne zgrubienie w połowie ciała. Około trzech do czterech tygodni później samica linieje, a około czterech do sześciu tygodni po linieniu składa jaja. Zwykle przestaje wtedy jeść.

Zniesienie jest jak na pytona wyjątkowo duże: samica składająca po raz pierwszy składa około 20 jaj, doświadczone samice 35 jaj lub więcej, a pojedyncze zbliżają się do 47. Samica leży zwinięta wokół jaj, przez co sklejają się one w bryłę, i ogrzewa je drżeniem mięśni, które może podnieść temperaturę wewnątrz splotów nawet o 3 °C. Zapewnij skrzynkę lęgową na tyle dużą, by mogła owinąć się wokół wszystkich jaj, z wilgotnym podłożem. Samica składa tylko jedno zniesienie w roku.

INKUBACJA

Jaja może wysiadywać samica lub można je inkubować w inkubatorze. Przy sztucznej inkubacji jaja układa się na wilgotnym wermikulicie z mniej więcej równymi częściami wody i wermikulitu wagowo, bez bezpośredniego kontaktu z wodą. Temperatura powinna wynosić 30-32 °C, a wilgotność 90-95 %. W 31 °C wyklucie następuje po 55-65 dniach. Młode ważą po wykluciu 27-30 g i linieją po 10-14 dniach.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode są po wykluciu szare i brązowe, a czerwonobrązowe ubarwienie uzyskują dopiero w ciągu dwóch do czterech lat, więc nie oczekuj docelowych barw u rocznego osobnika. Każde młode trzymaj osobno w małym pojemniku o wymiarach około 20 × 20 × 20 cm z nieprzezroczystymi bokami, gałązką, kryjówką i małą miską z wodą. W pojemniku powinno być około 30 °C przy źródle ciepła i około 27 °C w pozostałej części. Pierwszym posiłkiem jest mała mysz po pierwszym linieniu, a potem młode karmi się co 7-10 dni. Myszy są najlepszym pokarmem, dopóki wąż nie będzie dość duży na szczura o masie 35-45 g. Pozwól młodym rosnąć równomiernie, a nie szybko, żeby nie otyły.

Zdrowie i częste błędy

Morelia bredli jest odporna, jeśli temperatura i wilgotność są właściwe. Typowe problemy to:

- Infekcje dróg oddechowych, zapalenia skóry i gnicie łusek przy utrzymującej się wilgotności powyżej 60 % i słabej wentylacji. Objawy to świszczący oddech, śluz w pysku i oddychanie z otwartym pyskiem; wymagają one wizyty u weterynarza.
- Otyłość przy zbyt częstym karmieniu. Regularnie waż węża, a dorosłe osobniki karm co 14-21 dni.
- Brak zimowania, który powoduje ospałość, słaby apetyt i brak rozrodu. Zapewnij prawdziwą zimę z temperaturą nocną 18-20 °C przez osiem do dwunastu tygodni.
- Problemy z linieniem, jeśli powietrze jest bardzo suche. Przed linieniem czasowo podnieś wilgotność.
- Oparzenia od nieosłoniętych żarówek lub źródła ciepła bez termostatu.
- Odmowa pokarmu u młodych, które dostawały wyłącznie myszy, a później odrzucają inne ofiary. Przestawiaj je stopniowo na małe szczury.
- Serpentowirus (wcześniej nazywany nidowirusem), szeroko rozpowszechniony wśród pytonów w niewoli. Wywołuje chorobę dróg oddechowych ze śluzem i otwartym pyskiem, zakażenie nie ustępuje, a wiele zakażonych zwierząt umiera. Nowe zwierzęta trzymaj na kwarantannie i zbadaj je u weterynarza, zanim znajdą się w pobliżu innych pytonów.

Węże ukrywają choroby, dlatego kontrola masy ciała i notatki o karmieniu, linieniu i zachowaniu są najlepszym wczesnym ostrzeżeniem. Skontaktuj się z weterynarzem doświadczonym w leczeniu gadów, jeśli wąż traci na wadze, ma problemy z oddychaniem, ma roztocza lub nie je przez kilka tygodni poza okresem zimowania.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.